

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 19, 25, 82, 86 IR 95 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ
VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ
SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 31, 90 IR 101
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 11¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO
NR. I-1113 9¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS ĮSTATYMO NR. I-464 30¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 19, 25, 82, 86 ir 95 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – 1 projektas), Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 31, 90 ir 101 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – 2 projektas), Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 11¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – 3 projektas), Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 9¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – 4 projektas), Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 30¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – 5 projektas), (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant sudaryti sąlygas centralizuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų funkciją, stiprinti pirkimų profesionalumą – įdiegti pirkimų specialistų atestavimo sistemą, taip pat tobulinti teisinį reglamentavimą – išspręsti perkančiosioms organizacijoms praktikoje kylančias problemas.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, vykdydama numatytą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 29 d. pasitarimo protokolo Nr. 39 13 klausimo „Dėl viešųjų pirkimų vykdymo funkcijos centralizavimo“ įpareigojimą, įvertino Vyriausybės kanceliarijos projekto „Pasirengimas bendrųjų funkcijų viešajame sektoriuje konsolidavimui“ įgyvendinimo metu išorės ekspertų atliktos Vyriausybės kanceliarijos, ministerijų, Vyriausybės įstaigų, Vyriausybės atstovų tarnybų, atitinkamo ministro valdymo sritims priskirtų įstaigų prie ministerijos, kitų įstaigų, kurių savininko teisės ir pareigos įgyvendina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija (toliau – Įstaigos), atliekamų viešųjų pirkimų funkcijos peržiūros rezultatus ir pateikė Vyriausybei pasiūlymus dėl Įstaigų viešųjų pirkimų atlikimo funkcijos centralizavimo. Šiems pasiūlymams Vyriausybė pritarė Vyriausybės 2019 m. kovo 27 d. pasitarimo protokolu Nr. 13.

Pagal Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų funkcijos centralizavimo modelį 559 įstaigų tarptautiniai ir supaprastinti pirkimai bus pavedami centrinėms perkančiosioms organizacijoms (VšĮ CPO LT, Turto valdymo ir ūkio departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir steigiamai naujai įstaigai – Kultūros infrastruktūros centrui) pagal jų kompetencijai priskirtinų pirkimų objektų specifiką, o mažos vertės pirkimus atliks pačios perkančiosios organizacijos. Atsižvelgiant į tai, kad viešieji pirkimai yra itin sudėtinga ir specialių žinių reikalaujanti sritis, siekiama pirkimus nuo rinkos analizės iki sutarties sudarymo etapo patikėti atlikti aukštos kompetencijos tam tikrų sričių pirkimuose besispecializuojantiems viešųjų pirkimų profesionalams. Todėl priimant sprendimus dėl Įstaigų viešųjų pirkimų atlikimo funkcijos centralizavimo, pirkimus perimančios centrinės perkančiosios organizacijos parinktos pagal sukaupią viešųjų pirkimų centralizavimo patirtį ir kompetenciją, siekiant kuo labiau išnaudoti sėkmingai veikiančių institucijų potencialą, įskaitant pirkimų objektų standartizavimo ir VšĮ CPO LT duomenų pagrindu veikiančios informacinės sistemos galimybes. Taigi, VšĮ CPO

LT taps pagrindine ir didžiausią dalį pirkimo procedūrų perimančia centrine perkančiąja organizacija, jai bus patikėtas ir Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų poreikio valdymas bei plečiama teikiamų paslaugų pasiūla. Atsižvelgus į tai, kad Krašto apsaugos sistemoje jau atlikta aprūpinimo sistemos reforma, Gynybos resursų agentūrai prie Krašto apsaugos ministerijos, įskaitant jos koordinuojamus krašto apsaugos sistemos pirkimus, centralizavimo modelis bus netaikomas. Taip pat centralizavimo modelis bus netaikomas ir Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybėms prie tarptautinių organizacijų, konsulinėms įstaigoms, specialiosioms misijoms ir kitoms perkančiosioms organizacijoms, kurios užsienyje įsigyja prekių, paslaugų ar darbų, skirtų užsienyje esantiems jų padaliniais, kariniams atstovams ar specialiesiems atašė dėl šių institucijų ir jų atliekamų pirkimų specifikos.

Užtikrinti viešųjų pirkimų specialistų profesionalumą rekomendavo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, atlikusi viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimo auditą (2018 m. gegužės 4 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-900-1-4) (toliau – Audito ataskaita). Analogiškas pastabas pateikė ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertai atlikdami Lietuvos pasirengimo narystei šioje organizacijoje vertinimą. Įgyvendindama šias rekomendacijas, Vyriausybė jau minėtu Vyriausybės 2019 m. kovo 27 d. pasitarimo protokolu Nr. 13 patvirtino Viešųjų pirkimų profesionalumo stiprinimo planą. Šiame plane numatyta pagerinti pirkimus atliekančių specialistų gebėjimus atlikti viešuosius pirkimus, įdiegus pirkimų specialistų atestavimo sistemą pagal Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos pasiūlymus, pateiktus įgyvendinus Europos Komisijos iš Struktūrinių reformų paramos programos finansuojamą projektą „Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimas stiprinant viešųjų pirkimų specialistų profesionalumą“.

Įstatymų projektai padės įgyvendinti Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 293–294 punktuose nurodytus prioritetus: užtikrinti skaidresnius ir efektyvesnius viešuosius pirkimus juos centralizavus ir pasiekti aiškiai įvardytą tikslą, kad viešuosius pirkimus atliktų tik tinkamos kvalifikacijos ir gebėjimų specialistai, taip pat 273 punkto nuostatą, kuria numatoma sudaryti sąlygas bendruomenių organizacijoms ir nevyriausybiniams organizacijoms dalyvauti įgyvendinant regioninę politiką, numatyti galimybes finansuoti administracines bendruomenių įgyvendinamų projektų išlaidas, peržiūrėti ir supaprastinti viešųjų pirkimų taisykles.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Įstatymų projektus parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Viešųjų pirkimų politikos skyriaus (vedėja – Aurelija Ylė, tel. 8 706 64 834, el. p. aurelija.yle@eimin.lt) patarėja Rima Ambrazevičienė, tel. 8 706 64 621, el. p. rima.ambrazeviciene@eimin.lt, ir vyriausioji specialistė Neringa Andrijauskienė, tel. 8 706 64 839, el. p. neringa.andrijauskiene@eimin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Įstatymas) 19 straipsnyje reglamentuojama viešojo pirkimo komisijos sudarymo tvarka. Perkančioji organizacija, norėdama atlikti pirkimo procedūras, privalo sudaryti viešojo pirkimo komisiją, nustatyti jai užduotis ir suteikti įgaliojimus joms atlikti. Įstatyme įtvirtinta išimtis mažos vertės pirkimų procedūroms ir pagal preliminarįją sutartį atliekamoms atnaujinto tiekėjų varžymosi procedūroms – šiuo atveju perkančioji organizacija turi galimybę sudaryti pirkimo komisiją (toliau – Komisija). Skiriant Komisijos narius, turi būti atsižvelgiama į jų ekonomines, technines, teises žinias ir Įstatymo bei kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų išmanymą. Komisijos nariais gali būti tik nepriekaištingos reputacijos asmenys. Komisijos posėdžiai ir priimami sprendimai yra teisėti, kai posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė visų Komisijos narių, o jeigu

Komisija sudaryta iš 3 asmenų – kai posėdyje dalyvauja visi Komisijos nariai. Tokia pati Komisijos sudarymo tvarka nustatyta ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo (toliau – Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatymas) 31 straipsnyje. Pažymėtina, kad tokia tvarka neužtikrina tinkamos komisijos narių kompetencijos, nes (pagal Audito ataskaitos išvadas) viešuosius pirkimus 70 proc. perkančiųjų organizacijų atlieka specialistai, kuriems viešųjų pirkimų atlikimas nėra pagrindinė funkcija, be to, darbuotojų, atliekančių viešuosius pirkimus, kaita labai didelė. Įstatymo 95 straipsnio 1 dalyje (Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatymo 101 straipsnio 1 dalyje) apibrėžiamos Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos, tarp kurių šiuo metu Viešųjų pirkimų tarnybai nėra pareigos tikrinti pirkimų specialistų žinias.

Pastebėtina, kad atliekant Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybių prie tarptautinių organizacijų, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų supaprastintus pirkimus 19 straipsnis netaikomas vadovaujantis Įstatymo 25 straipsnio 3 dalies nuostatomis.

Įstatymas reglamentuoja viešųjų pirkimų atlikimo tvarką, kai juos atlieka Įstatymo 2 straipsnio 25 dalyje nurodytus perkančiosios organizacijos požymius atitinkantys juridiniai asmenys, įskaitant ir viešuosius ar privačius juridinius asmenis, kurių veikla skirta nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio interesams tenkinti ir kurių veikla yra daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės ar savivaldybės biudžetų ar fondų lėšų, taip pat organizacijos, kurios kontroliuojamos (valdomos) pirmiau nurodytų asmenų ar turinčios administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami pirmiau nurodytų asmenų. Šiai subjektų grupei priskiriamos nevyriausybines organizacijos ir kitos panašaus pobūdžio organizacijos. Įvertinus šių subjektų specifiką ir siekiant užtikrinti ilgalaikę nevyriausybinių sektoriaus plėtrą, skatinti savanorišką ir bendruomeninę veiklą viešiesiems interesams tenkinti, tokių subjektų pirkimų, neviršijančių tarptautinių pirkimų vertės ribos, reguliavimas galėtų būti lankstesnis. Pažymėtina, kad šių subjektų buvimas perkančiąja organizacija priklauso nuo finansavimo iš valstybės ar savivaldybės biudžetų ar fondų lėšų, todėl šis statusas dažnai gali keistis. Jų atliekamų pirkimų organizavimui taikomas skirtingas reguliavimas priklauso nuo tuo metu turimo teisinio statuso – jei jie tampa perkančiąja organizacija, pirkimai atliekami pagal Įstatymą, jei nėra perkančioji organizacija, bet įgyvendina tarptautinės paramos lėšų finansuojamus projektus, pirkimui taikomi šių projektų administravimą ir finansavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai. Pvz., jei tokia organizacija įgyvendina iš Europos Sąjungos lėšų finansuojamus projektus ir šios lėšos kartu su kitomis valstybės ar savivaldybės biudžetų ar fondų lėšomis neviršija 50 procentų organizacijos metinio biudžeto, organizacija neatitinka perkančiosios organizacijos apibrėžties ir pirkimui taikomos jau ne Įstatymo nuostatos, o Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“. Dabartinis reguliavimas mažoms nevyriausybiniams ar kitoms panašaus pobūdžio organizacijoms, kurios per finansinius metus viešiesiems pirkimams skiria ne daugiau kaip 30 000 Eur (į šią sumą įskaičiuojamos ir organizacijos nuosavos lėšos), sukuria jų pajėgumo neatitinkančių sunkumų, nes jos privalo atlikti viešųjų pirkimų procedūras, rengti visų per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių ataskaitas, o nuo 2023 m. – rengti viešųjų pirkimų planus, tačiau nenuolatinis perkančiųjų organizacijų statusas neleidžia išlaikyti kvalifikuoto personalo šioms funkcijoms atlikti. Įvertinus tai ir skatinant nevyriausybinių organizacijų veiklą, tikslinga nereguluoti šių nedidelės vertės pirkimų, nes šiais atvejais Įstatymo taikymas sukuria didesnę administracinę naštą, nei sukuriamą naudą. Atkreiptinas dėmesys, kad subjektai, kurių veikla ar jos dalis skirta nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio interesams tenkinti, o veikla finansuojama iš valstybės ar savivaldybės biudžetų, fondų ir pan. šaltinių, tačiau šios lėšos sudaro mažiau kaip 50 procentų jų pajamų, pirkimus atlieka ir biudžeto ar fondų lėšas leidžia netaikydami Įstatymo reikalavimų.

Perkančioji organizacija, vadovaudamasi Įstatymo 82 straipsnio 2 dalies nuostata, privalo įsigyti prekių, paslaugų ir darbų iš centrinės perkančiosios organizacijos, jeigu Lietuvos

Respublikoje veikiančios centrinės perkančiosios organizacijos siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos poreikius ir perkančioji organizacija negali prekių, paslaugų ar darbų įsigyti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama tam skirtas lėšas. Sprendimą dėl centrinių perkančiųjų organizacijų steigimo, jų teisinės formos ar teisės atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas perkančiajai organizacijai suteikimo pagal kompetenciją priima Vyriausybė ar jos įgaliota (įgaliotos) institucija (institucijos) arba savivaldybės taryba, kaip nustatyta Įstatymo 82 straipsnio 6 dalyje. Įstatymo 82 straipsnio 8 dalyje nustatyta pareiga centrinei perkančiajai organizacijai ketvirčiui pasibaigus per 5 darbo dienas pateikti Viešųjų pirkimų tarnybai informaciją apie perkančiųjų organizacijų atliktus centralizuotus praėjusio ketvirčio pirkimus. Šiuo metu Vyriausybei pavaldžios įstaigos viešuosius pirkimus, kurie nėra įtraukti į VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą, atlieka pačios, centralizuotai pirkimai atliekami tik kai kurių ministrų valdymo srityse.

Įstatymo 86 straipsnio 9 dalyje yra nustatyta pareiga perkančiosioms organizacijoms laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį, preliminarąją sutartį ir šių sutarčių pakeitimus, išskyrus informaciją, kurios atskleidimas prieštarautų informacijos ir duomenų apsaugą reguliuojantiems teisės aktams arba visuomenės interesams, pažeistų teisėtus konkretaus tiekėjo komercinius interesus arba turėtų neigiamą poveikį tiekėjų konkurencijai, paskelbti Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje.

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 9¹ straipsnyje įvardytos bendrosios funkcijos, kurios gali būti atliekamos centralizuotai: buhalterinės apskaitos, dokumentų valdymo, personalo administravimo ir kitos pagalbinio pobūdžio funkcijos, o šio įstatymo 9¹ straipsnio 2 dalyje suteikta teisė Vyriausybei spręsti klausimus tiek dėl konkrečių biudžetinių įstaigų, kurių bendrosios funkcijos bus atliekamos centralizuotai, tiek dėl biudžetinės įstaigos (įstaigų), kuri (kurios) centralizuotai atliktų minėtas funkcijas. Analogiškai bendrųjų funkcijų centralizuotas atlikimas nustatytas Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 11¹ straipsnyje. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 30¹ straipsnyje nustatyta teisė Vyriausybei steigti biudžetines įstaigas, kurios centralizuotai atlieka dalį viešojo sektoriaus subjektų bendrųjų funkcijų, tvirtinti jų nuostatus. Tačiau pagal šiuos įstatymus įstaiga, kuri gali centralizuotai atlikti bendrąsias funkcijas, gali būti tik biudžetinė įstaiga. Atkreiptinas dėmesys, kad tokios nuostatos apriboja pasirinkimo galimybę bendrąsias funkcijas pavesti atlikti kitokios teisinės formos įstaigoms, turinčios tam reikalingą patirtį ir kompetenciją.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1 projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje siūloma įtvirtinti nuostatą, kuri įpareigoja perkančiąją organizaciją supaprastintų viešųjų pirkimų (išskyrus mažos vertės pirkimus) procedūroms atlikti sudaromos Komisijos nariu paskirti bent vieną asmenį, turintį Viešųjų pirkimų tarnybos išduotą galiojantį bazinio pirkimų specialisto pažymėjimą, o tarptautinių viešųjų pirkimų, išskyrus Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybių prie tarptautinių organizacijų, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų pirkimų, procedūroms atlikti – galiojantį pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimą. Komisijos posėdis būtų teisėtas, kai nors vienas iš posėdyje dalyvaujančių Komisijos narių turėtų atitinkamą pirkimų specialisto pažymėjimą. Išimtis Lietuvos Respublikos diplomatinį atstovybių užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybių prie tarptautinių organizacijų, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų pirkimų, procedūroms numatoma atsižvelgus į tai, kad šie subjektai reziduoja užsienio valstybėse ir turi ribotas galimybes pasitelkti atestuotų pirkimų specialistų iš kitų įstaigų, jų diplomatinis ir administracinis techninis personalas skiriami rotacijos principu (t. y. užima pareigas ribotą laiką), todėl šių subjektų atveju reikalavimo turėti atestuotus pirkimų specialistus sąnaudos būtų didesnės už suteikiamą naudą.

Įvertinę Viešųjų pirkimų tarnybos turimą viešųjų pirkimų specialistų mokymų patirtį ir jos perkančiosioms organizacijoms teikiamą metodinę pagalbą, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertai rekomendavo būtent šiai institucijai būti atsakingai už viešųjų

pirkimų specialistų žinių patikrinimą ir atestatų išdavimą. Atsižvelgus į tai, 1 projekto 5 straipsniu keičiamo Įstatymo 95 straipsnio 1 dalį siūloma papildyti naujais 4¹ ir 4² punktais ir nustatyti, kad Viešųjų pirkimų tarnyba nustato bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto žinių patikrinimo turinio reikalavimus ir tikrina žinias bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimams gauti. Šios nuostatos pagrindu Viešųjų pirkimų tarnyba tvirtintų minimalius žinių lygio reikalavimus ir asmens turimų žinių patikrinimo būdus. Mokyti pirkimų specialistus galėtų visi subjektai, rinkoje teikiantys mokymo paslaugas. Pažymėjimai būtų išduodami 5 metų laikotarpiui ir jų galiojimas pratęsiamas tokiam pačiam terminui pagal Viešųjų pirkimų tarnybos nustatytą tvarką. Už Viešųjų pirkimų tarnybos teikiamas paslaugas būtų imama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto dydžio valstybės rinkliava. Įtvirtinus pirkimų specialistų atestavimo sistemą, aukštesnė pirkimų specialistų kvalifikacija leis viešuosius pirkimus efektyviau išnaudoti kaip strateginę priemonę siekiant tvaraus ekonomikos augimo, socialinių, aplinkosauginių tikslų, kuriant inovacijas, taip pat mažins klaidų atliekant pirkimo procedūras tikimybę.

Taip pat, kaip ir 1 projekto 1 ir 5 straipsnių nuostatomis, 2 projekto 1 ir 2 straipsniais siūloma pakeisti Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatymo 31 straipsnio 3 dalį, papildyti 101 straipsnio 1 dalį naujais 4¹ ir 4² punktais ir 5 dalimi, tik Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatymo 31 straipsnio 3 dalyje nenumatoma išimtis Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybių prie tarptautinių organizacijų, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų, kurios nėra perkantieji subjektai, pirkimų procedūroms.

Siekiant atleisti mažas nevyriausybinės organizacijas ar kitas panašaus pobūdžio perkančiąsias organizacijas nuo įpareigojimų atlikti mažos vertės pirkimų procedūras, rengti visų per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių ataskaitas, skelbti pirkimų sutartis, o nuo 2023 m. – skelbti viešųjų pirkimų planus, 1 projekto 2 straipsniu keičiamo Įstatymo 25 straipsnyje siūloma įtvirtinti nuostatą, leidžiančią netaikyti Įstatymo reikalavimų pirkimams, kuriuos atlieka viešieji ar privatieji juridiniai asmenys, skiriantys per finansinius metus pirkimams ne daugiau kaip 30 000 Eur (be pridėtinės vertės mokesčio) ir kurie atitinka 2 straipsnio 25 dalies 2 punkte nustatytas sąlygas, išskyrus b ar c papunkčius (toliau – šie viešieji ar privatieji juridiniai asmenys), taip pat organizacijos, kurios kontroliuojamos (valdomos) šių viešųjų ar privačiųjų asmenų ar turinčios administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami šių viešųjų ar privačiųjų asmenų (nurodyta vertė pasirinkta įvertinus suinteresuotų institucijų nuomonę dėl pirkimų mažareikšmiškumo ir galimo korupcijos pasireiškimo masto). Už lėšų panaudojimą bus atsiskaitoma lėšas skiriantiems asignavimų valdytojams. Tuo atveju, kai šias sąlygas atitinkanti perkančioji organizacija pirkimą atlieka siekdama įgyvendinti bendrai iš Europos Sąjungos ar kitos tarptautinės paramos lėšų finansuojamus projektus, pirkimui taikomi šių projektų administravimą ir finansavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai. Minėtos nuostatos padės kurti palankią aplinką nevyriausybiniams organizacijoms, užtikrinti tinkamas jų, kaip svarbaus pilietinės visuomenės elemento, veiklos sąlygas.

Siekiant įgyvendinti aiškinamojo rašto 1 punkte aptartą Įstaigų viešųjų pirkimų funkcijos centralizavimo modelį, Įstatymu turėtų būti suteikta teisė Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai priimti privalomai taikomus sprendimus dėl tam tikrų įstaigų viešųjų pirkimų funkcijos centralizuoto atlikimo ir konkrečių viešųjų pirkimų procedūrų iki sutarties sudarymo atlikimo kitų perkančiųjų organizacijų vardu be įgaliojimo (analogiška teisė pagal kompetenciją turėtų būti suteikiama ir savivaldybių taryboms). Atsižvelgiant į tai, 1 projekto 3 straipsniu keičiamo Įstatymo 82 straipsnio 2 dalies 2 punkte siūloma įtvirtinti nuostatą, kuri įpareigoja perkančiąją organizaciją įsigyti prekių, paslaugų ar darbų naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, jeigu Lietuvos Respublikoje veikianti centrinė perkančioji organizacija, vadovaudamasi Vyriausybės ar jos įgalios institucijos arba savivaldybės tarybos pagal Įstatymo 82 straipsnio 6 dalį priimtu sprendimu, atlieka viešojo pirkimo procedūrą jos vardu. Atitinkamai siūloma papildyti Įstatymo 82 straipsnio 6 dalį – nustatyti, kad Vyriausybė ar jos įgaliota (įgalios) institucija (institucijos) arba savivaldybės taryba pagal kompetenciją priima

sprendimą dėl centrinių perkančiųjų organizacijų funkcijų apimties ir konkrečių viešųjų pirkimų procedūrų atlikimo kitų perkančiųjų organizacijų vardu. Taip bus sukuriamos palankios sąlygos efektyviau ir skaidriau administruoti viešųjų pirkimų funkcijas, optimizuoti žmogiškuosius ir finansinius išteklius, didinti viešųjų pirkimų specialistų kompetenciją, specializaciją ir ekspertų lygio žinių sutelktumą. Kartu pasitelkiant centrinės perkančiąsias organizacijas viešieji pirkimai bus efektyviau išnaudojami kaip strateginė priemonė siekiant tvaraus ekonomikos augimo, socialinių, aplinkosauginių tikslų ar kuriant inovacijas.

Igyvendinant aiškinamojo rašto 1 punkte aptartą Įstaigų viešųjų pirkimų funkcijos centralizavimo modelį ir toliau bus plėtojamas VšĮ CPO LT elektroninis katalogas, kuris bus skirtas visoms Lietuvos Respublikos perkančiosioms organizacijoms. Perkančiosios organizacijos, įskaitant ir centrinės perkančiąsias organizacijas, ir toliau privalės įsigyti prekes, paslaugas ir darbus iš šio katalogo, jei jis atitiks jų poreikius ir ji negalės šių poreikių patenkinti efektyviau. Priėmusi sprendimą nesinaudoti elektroniniu katalogu, perkančioji organizacija turės motyvuoti šį sprendimą, tai patvirtinantį dokumentą paskelbti kartu su pirkimo dokumentais, o tais atvejais, kai pirkimas atliekamas apie jį neskelbiant, jį saugoti kartu su kitais pirkimo dokumentais šio įstatymo 97 straipsnyje nustatyta tvarka. Siekiant aiškiai įtvirtinti, kad minėtas sprendimas reikalingas tik tuomet, kai šias paslaugas teikia organizacija, kuriai Vyriausybės sprendimu suteikta teisė centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas atlikti visoms perkančiosioms organizacijoms, atitinkamai patikslinamas Įstatymo 82 straipsnio 2 dalies 1 punktas.

Kartu, siekiant sklandaus centralizuotų viešųjų pirkimų atlikimo, patikslinamos ir kitos Įstatymo 82 straipsnio nuostatos, kad būtų aiškiai atskirta perkančiųjų organizacijų ir jų vardu pirkimą atliekančios centrinės perkančiosios organizacijos atsakomybė. Pagal siūlomą reguliavimą perkančioji organizacija būtų atsakinga už sutarčių sudarymą ir vykdymą, o centrinė perkančioji organizacija – už pirkimo procedūrų atlikimą iki pirkimo sutarties sudarymo. Jei perkančioji organizacija atliktų tam tikras pirkimo procedūras, už jų tinkamą atlikimą atsakytų pati perkančioji organizacija. Taip pat, siekiant nustatyti aiškų duomenų teikimo apie perkančiųjų organizacijų centralizuotus praėjusio ketvirčio pirkimus procesą, siūloma nustatyti, kad centrinė perkančioji organizaciją informaciją teiks Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į poreikį mažinti administracines išlaidas perkančiosioms organizacijoms, kurios naudojasi centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, siūloma pakeisti Įstatymo 86 straipsnio 9 dalį ir numatyti galimybę atliktų viešųjų pirkimų ataskaitas teikti ne tik pačiai perkančiajai organizacijai, bet ir centrinei perkančiajai organizacijai.

Atitinkamai Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatymo 90 straipsnio 1–3 ir 8 dalių pakeitimu aiškiau atskiriama perkančiųjų subjektų ir centrinės perkančiosios organizacijos atsakomybė, patikslinama, kaip skelbiami ir saugomi perkančiųjų subjektų sprendimai neatlikti pirkimo naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, nustatoma, kad centrinė perkančioji organizacija informaciją apie perkančiųjų subjektų centralizuotus praėjusio ketvirčio pirkimus teiks Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į 1 projekto pakeitimus, 3 projektu, 4 projektu ir 5 projektu siekiama įtraukti viešųjų pirkimų procedūrų atlikimą į centralizuotai atliekamų bendrųjų funkcijų sąrašą ir neapriboti įstaigos (įstaigų), kuri (kurios) Vyriausybės ar savivaldybės tarybos sprendimu centralizuotai atliktų bendrąsias funkcijas, teisinio statuso.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma. Įstatymų projektų nuostatos sudarys geresnes ir aiškesnes sąlygas įgyvendinti Įstatymą ir Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatymą. Įstatymų projektų nuostatomis siekiama taupyti viešąsias lėšas, didinti viešųjų pirkimų efektyvumą ir skaidrumą, stiprinti pirkimus atliekančių asmenų profesionalumą.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymų projektai įtakos kriminogeninei situacijai neturės. Profesionalėsnis viešųjų pirkimų ir pirkimų organizavimas sumažins prielaidas atsirasti korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų nuostatos paskatins smulkiojo ir vidutinio verslo dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, nes centrinės perkančiosios organizacijos, pažangiai valdydamos informaciją, gali aktyviai informuoti ir skatinti tiekėjus dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, taip didinti tiekėjų konkurenciją ir valdyti galinčias kilti rizikas. Profesionalėsnis pirkimų atlikimas užtikrins sąžiningesnes tiekėjų dalyvavimo pirkimuose sąlygas.

Atleidus mažas nevyriausybinės organizacijas ar kitas panašaus pobūdžio perkančiąsias organizacijas nuo įpareigojimų skelbti sutartis, rengti visų per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių ataskaitas, o nuo 2023 m. ir viešųjų pirkimų planus, šiems subjektams administracinė našta sumažėtų kasmet apie 121 000 eurų.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant Įstatymų projektais siūlomus pakeitimus įtraukti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir atitinka Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turės priimti

Priėmus 1 ir 2 projektus, Viešųjų pirkimų tarnyba iki 2019 m. gruodžio 31 d. turės nustatyti tvarką, kaip centrinės perkančiosios organizacijos teikia Viešųjų pirkimų tarnybai informaciją apie perkančiųjų organizacijų centralizuotus pirkimus, atliktus per ketvirtį.

Priėmus 1 ir 2 projektus, Viešųjų pirkimų tarnyba iki 2021 m. birželio 30 d. turės patvirtinti bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto žinių patikrinimo turinio reikalavimus ir Pirkimų specialistų žinių patikrinimo, pažymėjimų išdavimo ir jų galiojimo pratęsimo tvarkos aprašą.

Vyriausybė iki 2021 m. birželio 30 d. turės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr.1458 „Dėl konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“ ir nustatyti rinkliavos už Viešųjų pirkimų tarnybos išduodamus bazinius ir pažengusiojo viešųjų pirkimų specialisto pažymėjimus dydį.

Remdamasi 1 projekto 3 straipsnio nuostatomis, Vyriausybė turės pakeisti Vyriausybės 2007 m. sausio 19 d. nutarimą Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“: jame įvardyti pasirinktas centrinės perkančiąsias organizacijas ir apibrėžti jų kompetenciją, nustatyti pareigas perkančiosioms organizacijoms, kurių vardu bus atliekamos centralizuotos viešųjų pirkimų procedūros.

Kartu Vyriausybė turės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 7 d.

nutarimą Nr. 126 „Dėl buhalterinės apskaitos ir personalo administravimo funkcijų atlikimo centralizuotai“.

12. Kiek valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Priėmus Įstatymų projektus, žinių patikrinimo turinio reikalavimams nustatyti, rekomenduojamai mokymo medžiagai sukurti ir specialistų žinių patikrinimo procesui organizuoti iki 2021 m. gruodžio 31 d. reikės 203 000 eurų, vėliau – 40 000 eurų kasmet (šios lėšos bus perskirstomos iš valstybės rinkliavos už bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimų išdavimą).

Profesionaliam ir sėkmingam viešųjų pirkimų atlikimo funkcijos centralizavimo pasirengimo etapui, kuriam skiriami 2020 metai, būtinas 250 tūkst. eurų finansavimas VŠĮ CPO LT, kurį planuojama skirti iš Vidaus reikalų ministerijos administruojamų Europos Sąjungos lėšų 2020 metais (2019 m. birželio 19 d. pasitarimo pas Ministrą Pirmininką protokolais Nr. 6).

Kitoms centrinėms perkančiosioms organizacijoms finansavimas nereikalingas, nes lėšų perskirstymas vyks tarp atitinkamų ministrų valdymo srityje veikiančių įstaigų. Vyriausybei pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų centralizavimas bus įgyvendintas iki 2024 m. ir tai kasmet leis sutaupyti 6,5 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų: vietoj šiuo metu skiriamų 15 mln. eurų minėtų įstaigų viešiesiems pirkimams pakaktų 9,2 mln. eurų; vietoj 594 viešųjų pirkimų specialistų pakaks 225 profesionalų. Skaičiavimai grindžiami prielaidomis, kad centralizavimo poveikis, kai, sujungus keletą pirkimų, galima atlikti vieną procedūrą, yra apie 30 proc., o vienam viešųjų pirkimų specialistui tektų 15 pirkimų per metus.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus nebuvo gauta specialistų vertinimų ir išvadų.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „viešasis pirkimas“, „viešojo pirkimo sutartis“, „pirkimas“, „pirkimo sutartis“, „centrinė perkančioji organizacija“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Įstatymai turėtų būti išversti į anglų kalbą.

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Virginijus Sinkavičius